

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie propozycji rozporządzenia Parlamentu Europejskiego oraz Rady ustanawiającego procedurę europejskiego nakazu zapłaty

COM(2004) 173 końcowy/3 -2004/0055 (COD)

(2005/C 221/16)

Dnia 6 kwietnia 2004 r. Rada, działając na podstawie art. 95 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, podjęła decyzję o zasięgnięciu opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wspomnianej powyżej

Prezydium Komitetu powierzyło Sekcji ds. Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji przygotowanie prac Komitetu na ten temat.

Mając na uwadze pilny charakter prac, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny wyznaczył **Jorge Pedago Liza** na sprawozdawcę generalnego na swojej 414 sesji plenarnej w dniach 9-10 lutego 2005 r. (posiedzenie z dnia 9 lutego 2005 r.), oraz przyjął niniejszą opinię stosunkiem 73 głosów za, przy 2 głosach wstrzymujących się:

1. Cel propozycji

1.1 Poprzez propozycję rozporządzenia ustanawiającego procedurę europejskiego sądowego nakazu zapłaty⁽¹⁾, Komisja realizuje szereg inicjatyw, których celem jest stopniowe tworzenie i rozwój obszaru wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, eliminowanie barier i upraszczanie prowadzenia postępowań w sprawach cywilnych na poziomie europejskim, tak jak to zostało skonkretyzowane w planie działania przyjętym przez Radę ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych dn. 3 grudnia 1998 r.⁽²⁾

1.2 Propozycja ta jest odpowiedzią na jeden z zasadniczych celów określonych w *Zielonej Księdze*⁽³⁾ z dn. 20 grudnia 2002 r.; drugim celem, polegającym na stworzeniu europejskiej procedury rozstrzygania sporów o mniejszej wartości, zajmuje się osobno Komisja.

1.3 Mając na uwadze stworzenie procedury europejskiego nakazu zapłaty, Komisja, po uwzględnieniu uwag i zaleceń Parlamentu Europejskiego oraz EKES dotyczących ww. *Zielonej Księgi*, przedstawia projekt rozporządzenia, które ma ustanowić jednolitą procedurę nakazu zapłaty w całej Unii Europejskiej.

1.4 Opracowanie tej inicjatywy przez Komisję uzasadnione było różnicami w systemach prawnych w zakresie prawa procesowego w sprawach cywilnych w poszczególnych Państwach Członkowskich, powodujących wysokie koszty i opóźnienia przy rozstrzyganiu sporów transgranicznych, które mogą być niewspółmierne, szczególnie w przypadku postępowań windykacyjnych dotyczących bezspornych długów.

1.5 Komisja zdecydowała się rozszerzyć zakres jednolitej procedury nakazu zapłaty na spory krajowe celem zapewnienia równego traktowania dla wszystkich oraz celem uniknięcia przypadków zniekształcenia konkurencji pomiędzy podmiotami gospodarczymi, tym samym identyfikując się ze stanowiskiem wyrażonym w opinii EKES w sprawie *Zielonej Księgi*, jednocześnie zapewniając, iż procedura ta zgodna jest z zasadami proporcjonalności i pomocniczości.

1.6 Tekst jasno stwierdza, iż procedura nakazu zapłaty jest opcjonalna, jako że wierzyciel może zawsze zdecydować się na inną, bardziej formalną procedurę przewidzianą prawem krajowym. Podejście to jest także zgodne z opinią EKES.

1.7 Przy określaniu tej procedury, Komisja kierowała się szeregiem podstawowych zasad wyszczególnionych poniżej:

- a) procedura powinna być jak najbardziej uproszczona i oparta na stosowaniu standardowych formularzy;
- b) roszczenia nie są rozpatrywane pod względem merytorycznym;
- c) brak wymogu przedstawienia dowodu z dokumentu;

⁽¹⁾ COM (2004) 173 końcowy z 19.3.2004

⁽²⁾ Dz.U. C 19 z 23.1.1999

⁽³⁾ COM (2002) 746 końcowy z 20.12.2002; sprawozdawcą był Frank Von Fürstenwerth (Dz.U. C 220 z 16.9.2003)

- d) właściwa ochrona praw pozwanego;
- e) brak potrzeby wnoszenia odwołań;
- f) wykonalność;
- g) brak obowiązku zastępstwa prawnego przez prawnika.

1.8 Komisja gwarantuje także wzajemną wymianę informacji dotyczącą sądów posiadających właściwość do wydawania europejskich nakazów zapłaty w różnych Państwach Członkowskich; informacje te mają być regularnie aktualizowane.

1.9 Komitet z zadowoleniem przyjmuje fakt, iż Wielka Brytania oraz Irlandia rozpatrują możliwość przyłączenia się do tego systemu, tak jak w przypadku podobnych inicjatyw w przeszłości. Celem zagwarantowania, że proponowany system działa w sposób bardziej efektywny, Komitet wolałby jednakże, aby Dania całkowicie nie zrezygnowała z wprowadzenia w życie rozporządzenia oraz ma nadzieję, iż w przyszłości ograniczenia powstrzymujące ją przed pełnym członkostwem w europejskim obszarze sądowym zostaną usunięte.

1.10 Zakres terytorialny propozycji może powodować trudności w jej wdrożeniu. Celem przezwyciężenia tych problemów należy wziąć pod uwagę i) specyficzne cechy pewnych obszarów, o czym mowa w art. 299 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską oraz ii) zobowiązania przyjęte przez pewne Państwa Członkowskie w odniesieniu do tych regionów. Należy zatem podkreślić, iż niezależnie od faktycznego wprowadzenia w życie procedury nakazu zapłaty, właściwe władze krajowe muszą wyznaczyć odpowiednie, kompetentne organy, które to władze będą wypełniać te zobowiązania w imieniu Państwa, gwarantując zatem zasadność działania tych organów.

2. Precedensy i równoległe inicjatywy

2.1 Przez długi okres czasu instytucje wspólnotowe, w tym Parlament Europejski ⁽¹⁾ oraz EKES ⁽²⁾, wydawały dokumenty wyrażające ich dążenie do ujednoczenia i uproszczenia procedur w zakresie prawa cywilnego celem zapewnienia szybszego i bardziej skutecznego wprowadzania w życie wymiaru sprawiedliwości.

2.2 Podzielając te obawy, wyrażane przede wszystkim przez podmioty gospodarcze, osoby prowadzące działalność na własny rachunek oraz konsumentów, Komisja także przed długi czas zastanawiała się nad obraniem najważniejszego kierunku działań; postęp osiągnięty w pionierskiej dziedzinie prawa konsumenckiego był szczególnie istotny ⁽³⁾.

2.3 Jednakże oczywistym jest fakt, iż to właśnie Zielona Księga dotycząca procedury europejskiego nakazu zapłaty i środków służących uproszczeniu i przyspieszeniu rozstrzygania sporów o mniejszej wartości spowodowała, że kwestia ta została podjęta z zamiarem opracowania potencjalnej inicjatywy legislacyjnej.

⁽¹⁾ Zobacz uchwały PE A2-152/86 z 13.3.1987, A3-0212/94 z 22.4.1994 oraz A-0355/96 z 14.11.1996

⁽²⁾ Zob. w szczególności opinie w sprawie *Zielonej Księgi* dotyczącej dostępu do wymiaru sprawiedliwości (sprawozdawcą był Manuel Ataíde Ferreira, Dz.U. C 295 z 22.10.1994) oraz w sprawie jednolitego rynku oraz ochrony konsumentów; szanse i bariery (sprawozdawcą był Francisco Ceballo Herrero, Dz.U. C 39 z 12.2.1996).

⁽³⁾ W związku z tym, por. następujące dokumenty:

- Komunikat Komisji w sprawie rekompensaty dla konsumentów (COM(84) 692 końcowy z 12.12.1984) oraz komunikat uzupełniający w tej samej sprawie (COM(87) 210 końcowy z 7.5.1987) w suplemencie 2/85 do *Biuletynu Wspólnot Europejskich*
- Komunikat Komisji w sprawie nowego impulsu dla polityki ochrony konsumentów (COM(85) 314 końcowy z 23.7.1985) w Dz.U. C 160 z 1.7.1985
- Plan działania Komisji z 14 lutego 1996 r. (COM(96) 13 końcowy)
- Komunikat Komisji *Na rzecz usprawnienia skuteczności otrzymywania i wykonywania wyroków w Unii Europejskiej* (COM(97) 609 końcowy z 22.12.1997, Dz.U. C 33 z 31.1.1998)
- *Zielona Księga* w sprawie dostępu konsumentów do wymiaru sprawiedliwości i rozstrzygania sporów konsumenckich na jednolitym rynku (COM(93) 576)
- *Zielona Księga* w sprawie alternatywnego rozstrzygania sporów w prawie cywilnym i handlowym (COM(2002) 196 końcowy z 19.4.2002)

2.4 Inicjatywa ta wpisuje się w szereg niezwykle ważnych działań, które zostały podjęte w dziedzinie współpracy sądowej w sprawach cywilnych w ostatnich latach⁽¹⁾:

2.5 Rozporządzenie (WE) nr 805/2004 z kwietnia 2004 r. o ustanowieniu Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych⁽²⁾ zasługuje na specjalną uwagę i ma szczególne znaczenie w świetle obecnej propozycji Komisji, w tym sensie, iż te dwa dokumenty odnoszą się do dwóch aspektów tej samej sytuacji — potrzeby uproszczonego i bardziej skutecznego egzekwowania prawa cywilnego w jednolitym obszarze sprawiedliwości.

3. Instrument i podstawa prawna

3.1 Zgodnie z większością inicjatyw przyjętych w tej dziedzinie, Komisja zdecydowała się zaproponować uchwalenie rozporządzenia, przyjmując jako podstawę prawną art. 61 lit.c) oraz art. 65 Traktatu.

3.2 W swojej wcześniejszej opinii, EKES zdecydowanie opowiadał się za przyjęciem rozporządzenia a zatem w pełni popiera decyzję Komisji.

3.3 Także całkowicie popiera wybór Komisji co do podstawy prawnej, która wychodzi poza zwyczajną, formalną interpretację właściwych pojęć prawnych. Jest to jedyny sposób realizacji celu polegającego na stworzeniu jednolitego obszaru sądowiczego w UE.

4. Uwagi ogólne

4.1 EKES z zadowoleniem przyjmuje projekt rozporządzenia, który, jak już wspomniano, zawiera większość jego uwag odnoszących się do *Zielonej Księgi dotyczącej procedury europejskiego nakazu zapłaty i środków służących uproszczeniu i przyspieszeniu rozstrzygania sporów o mniejszej wartości* i który słusznie dąży do wprowadzenia w życie prawa zapisanego w art. 47 Karty Praw Podstawowych.

(¹) Obejmują one:

- Zalecenie Komisji z 12 maja 1995 r. w sprawie okresów płatności w obrocie handlowym oraz odnośny Komunikat Komisji (Dz.U. L 127 z 10.6.1995 oraz Dz.U. C 144 z 10.6.1995)
 - Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 98/27/WE z dnia 19 maja 1998 r. w sprawie nakazów zaprzestania szkodliwych praktyk w celu ochrony interesów konsumentów (Dz.U. L 166 z 11.6.1998, s. 51)
 - Dyrektywa 2000/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 czerwca 2000 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych (Dz.U. L 200 z 8.8.2000)
 - Rozporządzenie Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Bruksela I) (Dz.U. L 12 z 16.1.2001). Sprawozdawcą EKES był Henri Malosse (Dz.U. C 117 z 26.4.2000)
 - Rozporządzenie Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy między sądami Państw Członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych (Dz.U. L 174 z 27.6.2001). Sprawozdawcą EKES był Bernardo Hernández Bataller (Dz.U. C 139 z 11.5.2001)
 - Program środków wdrażania zasady wzajemnego uznawania decyzji w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. C 12 z 15.1.2001)
 - Rozporządzenie Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz.U. L 160 z 30.6.2000). Sprawozdawcą EKES był pan Guido Ravoet (Dz.U. C 75 z 15.3.2001)
 - Rozporządzenie Rady (WE) nr 1347/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej za dzieci obojga małżonków (Dz.U. L 160 z 30.6.2000). Sprawozdawcą EKES był Paolo Braghin (Dz.U. C 368 z 20.12.1999)
 - Rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie doręczania dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych w Państwach Członkowskich (Dz.U. L 160 z 30.6.2000). Sprawozdawcą EKES był Bernardo Hernández Bataller (Dz.U. C 368 z 20.12.1999)
 - Decyzja Rady z dnia 28 maja 2001 r. ustanawiająca Europejską Sieć Sądową w sprawach cywilnych i handlowych (2001/470/WE) (Dz.U. L 174 z 27.6.2001). Sprawozdawcą EKES był pan Daniel Retureau (Dz.U. C 139 z 11.5.2001)
 - Komunikat Komisji w sprawie nowych ram prawnych dla płatności na rynku jednolitym [COM(2003) 718 końcowy z 2.12.2003]. Sprawozdawcą EKES był Guido Ravoet (Dz.U. C 302 z 7.12.2004).
- (²) COM(2002) 159 końcowy, Dz.U. C 203 z 27.8.2002. Sprawozdawcą EKES był Guido Ravoet (Dz.U. C 85 z 8.4.2003).

4.2 EKES nalega, aby Komisja rozważyła możliwość rozszerzenia tej propozycji rozporządzenia, tak by objęła ona Europejski Obszar Gospodarczy.

4.3 Potrzeba stworzenia europejskiej procedury szybkiej windykacji długów bezspornych została dobrze udokumentowana w odpowiedziach różnych Państw Członkowskich na wspomnianą *Zieloną Księgę*, tak samo jak kwestia zagwarantowania odpowiednich praw obrony w przypadku dłużników, którym doręczono nakaz zapłaty.

4.3.1 EKES uważa jednak, że wniosek Komisji zyskałby na uwzględnieniu danych dotyczących szacunkowej liczby postępowań spornych, zarówno krajowych, jak i międzynarodowych, które będą podlegać nowemu instrumentowi proponowanemu obecnie oraz analizie korzyści i kosztów przy wdrażaniu instrumentu — jest to zagadnienie, któremu memorandum wyjaśniające Komisji nie poświęca uwagi.

4.4 W swojej opinii w sprawie *Zielonej Księgi*, EKES stwierdził w szczególności, iż „przy opracowywaniu europejskiej procedury dla roszczeń o mniejszej wartości, głównym celem będzie określenie właściwych środków celem przyspieszenia rozstrzygnięcia takich sporów, jednocześnie bez narażania gwarancji udzielonych danym stronom zgodnie z przepisami prawa”.

4.5 Zdaniem EKES propozycja wymaga dokładnej i dogłębnej rewizji, tak aby mogła osiągnąć wyznaczone dla niej cele w bardziej skuteczny sposób, jednakże stanowi ona zrównoważone rozwiązanie wobec dwóch wymogów: szybkiej windykacji długów i zagwarantowania praw do obrony.

4.6 Niemniej jednak EKES zwraca uwagę na fakt, że należy zadbać o to, by przedsiębiorstwa nie mogły mieć możliwości korzystania z nakazów płatności jako pretekstu dla mniej poprawnego postępowania, w szczególności by procedura ta nie była stosowana do wywierania nacisku lub windykacji długów powstałych z nieposzanowania zasad ochrony konsumentów. Tak samo ważne jest zagwarantowanie, że przyjęta procedura nie doprowadzi do sytuacji, w której przedsiębiorstwa w różnych Państwach Członkowskich będą wchodzić ze sobą w zmwę i wykorzystywać bezsporne nakazy zapłaty jako pretekst do przeprowadzania transferu pieniędzy pochodzących z podejrzanego oraz/lub nawet przestępczego źródła, posługując się środkiem prawnym celem wyprania brudnych pieniędzy.

4.7 EKES podkreśla także fakt, iż znaczna liczba postępowań windykacyjnych prowadzonych drogą sądową, nawet jeżeli są one bezsporne, wiąże się agresywną oraz/lub wprowadzającą w błąd reklamą, promującą produkty poprzez przekonywanie konsumentów, iż zakup, korzystanie przez nich lub konsumpcja produktu nie będzie wiązać się ze zwiększonymi kosztami lub, jeżeli taka sytuacja będzie miała miejsce, nie będą one wpływać na stan finansów rodzinnych.

4.8 EKES jest zatem zdania, iż propozycja odnosi się jedynie do jednego aspektu o wiele szerszego i bardziej złożonego problemu. Zatem po raz kolejny nalega, aby Komisja przedstawiła propozycję przepisów definiujących odpowiedzialność dostawców w przypadku nadmiernego zadłużenia gospodarstw domowych, wynikającego z nieuczciwych praktyk z ich strony ⁽¹⁾.

4.9 Komisja uważa, iż procedura europejskiego nakazu zapłaty będzie mogła istnieć równolegle z innymi, identycznymi procedurami służącymi temu samemu celowi i przewidzianymi w ustawodawstwie krajowym Państw Członkowskich.

4.9.1 EKES jednakże stwierdza, iż powinna istnieć tylko jedna procedura nakazu zapłaty, a mianowicie procedura określona i podlegająca uregulowaniom rozważanej tutaj propozycji. Z definicji procedura ta musi być uznana za najbardziej właściwą dla sytuacji, które obejmuje, gdyż w przeciwnym razie straciłaby na swojej zasadności. Przeto jeżeli proponowane rozporządzenie zostanie przyjęte, procedury przewidziane w krajowym ustawodawstwie Państw Członkowskich powinny przestać obowiązywać.

⁽¹⁾ Zob. Opinia EKES oraz raport informacyjny w sprawie nadmiernego zadłużenia gospodarstw domowych (sprawozdawcą był pan Manuel Cabecadas Ataíde Ferreira, Dz.U. C 149 z 21.6.2002)

4.9.2 Europejska procedura nakazu zapłaty powinna być traktowana fakultatywnie, jedynie jeżeli istnieje alternatywna zwykła procedura, a nie w przypadku, kiedy alternatywa taka byłaby krajową procedurą nakazu zapłaty.

4.9.3 Z tych to względów, memorandum wyjaśniające oraz motyw nr 8 preambuły propozycji powinny zostać przeredagowane, tak by jasno stanowiły, iż europejski nakaz zapłaty stanowi alternatywę dla innych zwykłych — uproszczonych bądź zwyczajnych procedur, a nie dla innych podobnych procedur krajowych.

4.10 W propozycji często pojawia się termin „dłużnik”, określający osobę, której doręczany jest europejski nakaz zapłaty. EKES uważa, iż termin ten nie jest prawidłowy, ponieważ sugeruje, iż osoba, której wręczany jest nakaz zapłaty jest tożsama z dłużnikiem, podczas gdy do chwili wykonania nakazu zapłaty, ściśle mówiąc nie ma żadnego dłużnika i może go nigdy nie być.

4.10.1 EKES zatem twierdzi, iż termin „dłużnik” powinien zostać zastąpiony słowem „pozwany”, zawsze gdy pojawia się on w tekście, celem ujednoczenia terminologii w całym dokumencie.

4.11 Wszystkie ramy czasowe określone w propozycji powinny być wyrażone raczej w dniach niż w tygodniach. Zasady ich obliczania oraz dni nie wliczone (np. wakacje sądowe, święta urzędowe, soboty i niedziele) powinny zostać jasno określone, z oczywistych względów pewności prawnej. EKES proponuje zastosowanie zasad określonych w art. 80 i kolejnych regulaminu Trybunału Sprawiedliwości.

4.12 W prawie procesowym, „procedura zwykła” i „procedura zwyczajna” to dwa różne pojęcia. W niektórych Państwach Członkowskich, zasadnicze rozróżnienie istnieje w przypadku procedur zwykłych i szczególnych. Procedura szczególna występuje w sytuacji, kiedy przepisy określają konkretną procedurę dla pewnych typów sporów sądowych, natomiast w pozostałych przypadkach mamy do czynienia z procedurą zwykłą. Procedura zwykła może być procedurą zwyczajną, uproszczoną lub przyspieszoną, w zależności od wartości roszczenia.

4.12.1 Propozycja stosuje termin „procedura zwyczajna” w sposób swobodny, bez przeprowadzania takiego rozróżnienia. Art. 2 ust. 2 odnosi się do procedury zwyczajnej, którą odróżnia się od procedury uproszczonej. Art. 6 ust. 5, art. 8 oraz art. 12 stosują termin „procedura zwyczajna/postępowanie zwyczajne” na oznaczenie tego samego, co procedura zwykła.

4.12.2 Zatem termin „procedura zwyczajna/postępowanie zwyczajne” użyty w art. 6 ust. 5, art. 8 oraz art. 12 powinien zostać zastąpiony terminem „procedura zwykła/postępowanie zwykłe”.

5. Uwagi szczegółowe

5.1 Artykuł 2 — Procedura europejskiego nakazu zapłaty

5.1.1 Zwrot „bezsporne roszczenia pieniężne dotyczące danej kwoty, które stały się wymagalne” powinien zostać zastąpiony przez „bezsporne roszczenia pieniężne dotyczące danej kwoty netto, które stały się wymagalne”.

5.1.2 Egzekucja długu jest możliwa, jeżeli zostanie określona konkretna kwota (netto) i która to kwota musi stać się wymagalna. Pojęcie to zostało jasno sprecyzowane w różnych systemach prawnych i powinno zostać tutaj zachowane celem zapewnienia większej pewności prawnej w egzekwowaniu prawa.

5.2 Artykuł 4 — Wymogi w zakresie doręczenia europejskiego nakazu zapłaty

5.2.1 Art. 4 ust.1, zdanie „...jeżeli wymogi określone w art. 1, 2 oraz 3 zostaną spełnione” powinno zostać zmienione, jako że art. 1 i 2 nie odnoszą się faktycznie do wymogów. Art. 1 definiuje zakres rozporządzenia, natomiast art. 2 określa procedurę, którą rozporządzenie to ustanawia.

5.2.1.1 EKES zatem proponuje następujące brzmienie: „...jeżeli warunki i wymogi określone w art. 1, 2 i 3 zostaną odpowiednio spełnione”.

5.2.2 Art. 4 ust. 2 daje sądom możliwość udzielenia stronie skarżącej [powodowi] pozwolenia na uzupełnienie lub skorygowanie wniosku.

5.2.2.1 W interesie pewności prawnej oraz ekonomii procedury, EKES zwraca się do Komisji z wnioskiem o zmianę charakteru tego rozwiązania z fakultatywnego na obowiązkowy, przynajmniej w przypadkach, kiedy wniosek zawiera rażące błędy lub opuszczenia.

5.2.2.2 Ponadto propozycja powinna określać konkretny — z konieczności, krótki — termin dla strony skarżącej, w czasie którego ma on zastosować się do żądania sądu. Jeżeli strona skarżąca nie skoryguje wniosku w określonym terminie, wniosek taki zostałby odrzucony bez dalszego rozpatrywania.

5.3 Artykuł 5 — Odrzucenie wniosku

5.3.1 Ogólnie rzecz biorąc, zgodnie z prawem procesowym, można zgłosić sprzeciw albo wnieść odwołanie od decyzji odrzucenia wniosku o wydanie nakazu zapłaty. Jednakże art. 5 ust. 2 ma na celu zagwarantowanie, iż decyzji takiej nie można w ogóle zakwestionować.

5.3.2 Zatem uwzględniając sposób, w jaki tworzona jest procedura nakazu zapłaty oraz fakt, iż jest ona fakultatywna (czyli nie istnieje nic, co mogłoby powstrzymać od zastosowania innych procedur sądowych), odwołanie jest zbędne.

5.3.3 W tym świetle art. 5 ust. 2 powinien brzmieć następująco: „nie powinien przysługiwać żaden sprzeciw ani odwołanie od decyzji o odrzuceniu wniosku o wydanie europejskiego nakazu zapłaty” celem zachowania spójności z informacjami zawartymi w memorandum wyjaśniającym.

5.4 Artykuł 6 — Europejskie zawiadomienie o płatności

5.4.1 Jak stanowi drugie zdanie art. 6 ust. 2, jeżeli istnieje pewność co do adresu pozwanego (jak stwierdzono wcześniej, termin „dłużnik” powinien zostać zastąpiony słowem „pozwany”), tryb doręczenia bez potwierdzenia odbioru przez pozwanego jest dopuszczalny.

5.4.1.1 EKES zwraca uwagę Komisji na fakt, iż stwierdzenie „jeżeli istnieje pewność co do adresu pozwanego” jest za mało precyzyjny i może prowadzić do powstania dużej niepewności prawnej, której skutki byłyby krzywdzące dla pozwanych.

5.4.1.2 W niektórych Państwach Członkowskich funkcjonuje zasada adresu dla doręczeń; polega ona na tym, że w przypadku, gdy zawiadomienie jest doręczane na adres dla doręczeń przez stronę umowną, zakłada się, że zostało ono otrzymane a zatem nie ma potrzeby uzyskania potwierdzenia doręczenia. EKES jest zdania, że ustanowienie adresu dla doręczeń nie byłoby wystarczające celem spełnienia wymogu, jakim jest pewność co do adresu.

5.4.1.3 Jeżeli zasada ta — czyli zrezygnowanie z wymogu doręczenia z uzyskaniem potwierdzenia odbioru przez pozwanego — połączona zostanie z zasadą zajęcia towaru wobec braku zapłaty przed faktycznym doręczeniem zawiadomienia, może powstać sytuacja, w której pozwany dowiaduje się o nakazie zapłaty w momencie, gdy został on wykonany a jego towar został zajęty.

5.4.1.4 EKES uważa, iż należy unikać tak poważnej sytuacji, dotyczącej osoby, których dobra zostały przejęte bez możliwości przeciwstawienia się jej⁽¹⁾. Proponuje zatem, jak podkreślał to w swojej opinii w sprawie ww. *Zielonej Księgi*, że zastosowanie metod doręczenia bez uzyskania potwierdzenia odbioru przez pozwanego nie powinny być dopuszczalne a zapis „jeżeli nie ma pewności co do adresu pozwanego” powinien zatem zostać usunięty z końcowego zdania art. 6 ust. 2.

5.4.2 Termin trzech tygodni ustalony w art. 6 ust. 3 lit. b) powinien zostać określony w funkcji równoważnej liczby dni, aby uprościć obliczanie długości czasu.

5.4.3 W wersji portugalskiej propozycji, a także w kilku innych wersjach, powinien zostać doprecyzowanych charakter ram czasowych określonych w art. 6 ust. 5, np. w wersji portugalskiej słowa „de prescrição” („przepisy o przedawnieniu”) powinny zostać dopisane po słowie „prazo”.

5.4.4 W swojej opinii w sprawie ww. *Zielonej Księgi*, EKES także wydał zalecenie dla Komisji, stwierdzające „iż instrument prawny powinien jasno określać konsekwencje braku dostarczenia informacji dotyczących odwołań”.

5.4.4.1 Obecna propozycja nie zawiera takich przepisów, zatem EKES po raz kolejny wzywa Komisję do ustanowienia zapisów o takiej treści.

5.5 Artykuł 8 — Skutki odpowiedzi na pozew

5.5.1 EKES uważa, iż propozycja nie stwierdza wystarczająco jasno, że po wniesieniu odpowiedzi na pozew, postępowanie będzie dalej prowadzone zgodnie z zasadami procedury cywilnej danych Państw Członkowskich a strony nie będą musiały wszczynać dalszych procedur.

5.5.2 Zatem w art. 8 ust. 1 po słowach „postępowanie będzie dalej prowadzone” należałoby dodać „automatycznie bez potrzeby wszczynania nowej procedury”.

5.6 Artykuł 9 — Europejski nakaz zapłaty

5.6.1 Jak stwierdzono w odniesieniu do art. 6 ust. 2, drugie zdanie art. 9 ust. 2 mówi, że jeżeli jest pewność co do adresu pozwanego (tutaj również termin „dłużnik” powinien zostać zastąpiony słowem „pozwany”), tryb doręczenia bez dowodu potwierdzenia odbioru przez pozwanego jest dopuszczalny.

⁽¹⁾ Art. 14 Rozporządzenia (WE) nr 805/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie utworzenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych stanowi, iż dokument doręczany jest bez dowodu otrzymania przez dłużnika, ale nie stwierdza, że jest to dopuszczalne, jeżeli adres dłużnika nie jest znany z całą pewnością. Wśród różnych sytuacji tutaj opisanych, tylko w przypadku sytuacji w pkt c), d) oraz e) uzasadnione są obiektywne EKES zawarte w niniejszej opinii oraz w opinii w sprawie ww. *Zielonej Księgi*.

5.6.2 EKES zwraca uwagę Komisji na fakt, iż stwierdzenie „jeżeli jest pewność co do adresu pozwanego” jest za mało precyzyjne i może prowadzić do powstania dużej niepewności prawnej, której skutki byłyby krzywdzące dla pozwanych.

5.6.3 Z tego też względu EKES uważa, iż w tym przypadku zasadna jest taka sama propozycja, jak w odniesieniu do art. 6, innymi słowy zastosowanie metod doręczenia bez uzyskania potwierdzenia odbioru przez pozwanego nie powinny być dopuszczalne i dlatego zapis „jeżeli nie ma pewności co do adresu pozwanego” powinien zatem zostać usunięty z końcowego zdania art. 9 ust. 2.

5.7 Artykuł 11 — *Sprzeciw wobec europejskiego nakazu zapłaty*

5.7.1 Jeżeli Komisja przyjmie sugestię EKES, że nie powinno być dopuszczalne stosowanie metod doręczenia nakazu bez otrzymania dowodu odbioru przez pozwanego, art. 11 ust. 4 lit. a) pkt i) powinien zostać usunięty celem zapewnienia spójności.

5.7.2 Wyrażenie „podejmie niezwłocznie działania” w ostatnim zdaniu art. 11 ust. 4 jest bardzo niejasne i pozwala na swobodę różnych interpretacji.

5.7.2.1 Celem zapewnienia pewności prawnej, EKES proponuje zatem, aby Komisja określiła termin w którym można wykonać prawa ustalone w art. 11 ust. 4.

5.8 Artykuł 12 — *Skutki wniesienia sprzeciwu*

5.8.1 Jak stwierdzono w odniesieniu do art. 8, propozycja nie stwierdza jasno, że po wniesieniu sprzeciwu, postępowanie będzie dalej prowadzone zgodnie z zasadami procedury cywilnej danych Państw Członkowskich bez potrzeby wszczęcia przez strony dalszych procedur.

5.8.2 Zatem po słowach „postępowanie będzie dalej prowadzone” należałoby dodać „automatycznie bez potrzeby wszczęcia nowej procedury”.

5.9 Artykuł 13 — *Zastępstwo prawne*

5.9.1 EKES jest zdania, że należy dopuścić możliwość braku obowiązku zastępstwa prawnego przez prawnika lub inną osobę wykonującą zawód prawniczy w przypadku, gdy wartość roszczenia jest na tyle niska, aby uzasadniała pod względem ekonomicznym decyzję o nieangażowaniu tego typu ekspertów.

5.9.2 Jednakże w odróżnieniu do przepisów niektórych Państw Członkowskich, propozycja nie określa kwotowego pułapu dla wniosku o wszczęcie procedury nakazu zapłaty, z takim skutkiem, że mogłaby ona zostać zastosowana celem windykacji dużych sum, które zgodnie z przepisami pewnych Państw Członkowskich, powinny wymagać zastosowania procedury zwyczajnej w przypadku wniesienia sprzeciwu.

5.9.3 W takich okolicznościach nie jest rozsądne angażowanie prawnika tylko wtedy, gdy sprawa jest przekazywana do rozpatrzenia zgodnie ze zwyczajną procedurą cywilną. Przy wypełnianiu proponowanego formularza odpowiedzi, dłużnik jest zobowiązany nie tylko uznać dług bądź go nie uznać, ale także złożyć oświadczenie sprzeciwu w odniesieniu do całości roszczenia, w odniesieniu do roszczenia głównego lub jedynie w odniesieniu do odsetek czy też kosztów. Jeżeli dłużnik wypełni ten formularz, może on nieumyślnie osłabić obronę, którą może przyjąć jego prawnik, jeżeli prawnik jest zaangażowany od samego początku procedury nakazu.

5.9.4 Z drugiej strony zniesienie obowiązku zastępstwa prawnego przez prawnika mogłoby mieć ujemne skutki w przypadku, gdy strony uczestniczące nie są sobie równe (konsumenci przeciwko specjalistom w danym zawodzie, duże przedsiębiorstwa przeciwko małym, lub rodzinnie prowadzonym firmom).

5.9.5 Z tych to względów, EKES zaleca Komisji rozpatrzenie możliwości obowiązkowego zastępstwa prawnego przez prawnika lub osobę wykonującą zawód prawniczy w przypadku, gdy sumy roszczeń przewyższają daną kwotę (np. EUR 2.500).

5.10 Artykuł 14 — Koszty

5.10.1 EKES uważa, iż powinno się dodać ust. 2 do art. 14 o następującym brzmieniu: „Nie powinna być pobierana żadna opłata za wszczęcie procedury europejskiego nakazu zapłaty, jeżeli nie została wniesiona odpowiedź na pozew lub nie zgłoszono sprzeciwu”.

5.10.2 Uwzględniając fakt, iż procedura nakazu zapłaty jest procedurą pozasądową, proponuje się, aby została ustanowiona jednorazowa, początkowa, niewielka opłata, niezależnie od wartości roszczenia.

5.10.3 Jeżeli rozwiązanie to nie zostanie uznane za słuszne, rozporządzenie powinno jasno mówić, iż w takim przypadku zastosowanie mają przepisy krajowe Państw Członkowskich transponujące dyrektywę nr 2003/8/WE z dn. 27 stycznia 2003 r. w sprawie usprawnienia dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sporach transgranicznych ⁽¹⁾.

5.11 Załączniki: Formularze

5.11.1 Dla proponowanego systemu stosowane będą formularze zawarte w załącznikach 1, 2 oraz 3 ⁽²⁾. Procedury przebiegać będą bez problemów, jeżeli formularze realizować będą cele, którym mają służyć.

5.11.2 EKES ma uzasadnione wątpliwości co do efektywności, skuteczności i praktyczności tych formularzy wykorzystywanych w sporach transgranicznych.

5.11.3 Na przykład, jeżeli włoska firma, na rzecz której płatności ma dokonać polski konsument, złoży wniosek o wydanie europejskiego nakazu zapłaty do sądu włoskiego, to czy polski konsument otrzyma zawiadomienie o płatności po włosku czy też po polsku? Jeżeli zawiadomienie będzie w języku włoskim, to jaka jest gwarancja, że polski konsument go zrozumie i będzie w stanie podjąć decyzję o wniesieniu odpowiedzi na pozew? Jeżeli jest ono po polsku, kto będzie odpowiedzialny za tłumaczenie?

5.11.4 Powód zobowiązany jest nie tylko zaznaczyć odpowiednie pola w formularzu, musi on także wprowadzić pisemnie pewne informacje. Kto będzie odpowiadać za ich tłumaczenie? I kto potwierdzi, że tłumaczenie jest dokładne i rzetelne?

⁽¹⁾ Dz.U. L 26 z 31.1.2003, s. 41.

⁽²⁾ Załącznik nr 1 zawiera formularz wniosku dot. europejskiego nakazu zapłaty (art. 3 propozycji). Załącznik nr 2 zawiera formularz europejskiego zawiadomienia o płatności (art. 6) oraz formularz odpowiedzi na europejskie zawiadomienie o płatności (art. 7). Załącznik nr 3 zawiera europejski nakaz zapłaty (art. 9) oraz formularz odpowiedzi na europejski nakaz zapłaty (art. 11).

5.11.5 Rozporządzenie 1348/2000 z 29 maja 2000 r. w sprawie doręczania dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych w Państwach Członkowskich nie rozwiewa powyższych obaw ze względu na raczej nieformalny i nieśpieszny charakter procedury wydawania nakazów zapłaty, będącej przedmiotem niniejszej analizy.

5.11.6 Nawet jeżeli ww. hipotetyczny konsument polski otrzymał europejski nakaz zapłaty w swoim ojczystym języku, w jakim języku musiałby odpowiedzieć? Kto zająłby się tłumaczeniem z polskiego na włoski? W sytuacji odwrotnej, gdyby nie otrzymał zawiadomienia po polsku, mógłby on, zgodnie z prawem, odmówić jego przyjęcia. Jakakolwiek taka sytuacja tworzyłaby jednak bariery, które mogłyby mieć negatywny wpływ na szybkość procedury europejskiego nakazu zapłaty.

5.11.7 EKES zatem zwraca się do Komisji o rozważenie najbardziej efektywnego sposobu zagwarantowania, że formularze te w sporach transgranicznych nie szkodzić będą szybkiej windykacji długów lub prawu obrony pozwanego.

5.11.8 EKES uważa także, iż wszystkie formularze, poza formularzami odpowiedzi, są zbyt skomplikowane do wypełnienia przez osoby nie posiadające wiedzy prawniczej.

5.11.9 Szereg terminów (ustawowa stopa procentowa; % powyżej stopy bazowej EBC, nakaz płatności „może zostać wykonany wobec Pana/Pani”) może być niezrozumiałych dla laika. Jako że Komisja proponuje, aby zastępstwo prawne było nieobowiązkowe (mimo iż EKES jest zdania, że tak powinno być jedynie w przypadku niskim kwot), należy zagwarantować, że użytkownicy tych formularzy zrozumieją je i poprawnie wypełnią.

5.11.10 W Portugalii przynajmniej termin „arrendamento” i „aluguer” odnoszą się do dwóch różnych pojęć (pierwsze odnosi się do wynajmu nieruchomości, drugie natomiast do wynajmu rzeczy ruchomych). W wersji portugalskiej pkt 8.2. wniosku o wydanie europejskiego nakazu zapłaty oraz w pkt 9.3 europejskiego zawiadomienia o płatności, termin „contrato de locação” powinien zatem zostać użyty w odniesieniu do rzeczy ruchomych. Terminologia zastosowana w pozostałych wersjach językowych powinna także zostać sprawdzona z terminami funkcjonującymi w prawie cywilnym poszczególnych Państw Członkowskich.

5.11.11 Na koniec, pkt 11 wniosku o wydanie europejskiego nakazu zapłaty oraz pkt 12 europejskiego zawiadomienia o płatności sprawi wiele trudności laikowi. EKES sugeruje, aby ta sprawa została rozpatrzona przez sąd na podstawie miejsca stałego zamieszkania powoda i pozwanego.

Bruksela, 9 lutego 2005 r.

Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-
Społecznego
Anne-Marie SIGMUND